

BESZÁMOLÓ

A DÉRI MÚZEUM

számára elvégzett restaurálási munkáról

**Patrica és Matrica Bt.
1114 Budapest,
Bartók Béla út 39.**

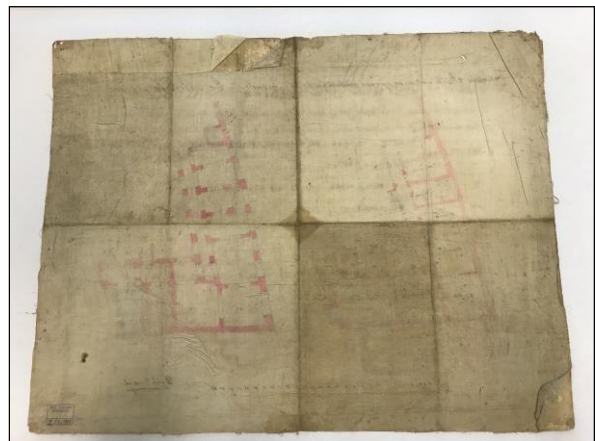
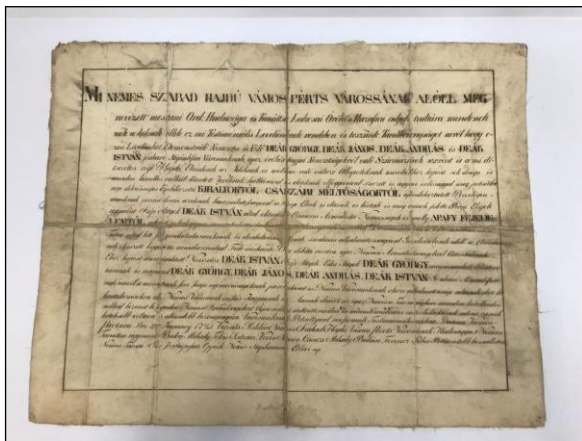
ÁLLAPOTFELMÉRÉS ÉS RESTAURÁLÁSI TERV

1. Testimoniális levél Vámspércs városának testimoniális levele a Deák Család részére. Kelt: Vámspércsen, 1725.január 2.

Leltári szám: I.1964.52.

Méretei: 44 x 56,5 cm.

A dokumentum leírása: Papír alapú kéziratos oklevél, melyet hátoldaláról megkasíroztak egy vászon alapú, feltehetően térképet ábrázoló, színezett, kéziratos lappal.

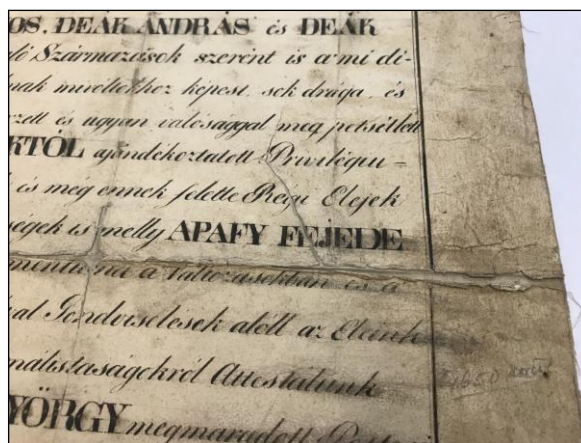

Restaurálás előtti állapota: A dokumentum erősen szennyezett, foltos, kopott volt, a többszöröshajtások mentén a papír elszakadt, agyagában kisebb hiányok keletkeztek.

A két dokumentum között jelenleg ismeretlen összetételű, vastag, fehér ragasztóanyag réteg volt látható. Az írott szöveg erős, jól olvasható állapotú volt, de a tinta összetétele miatt helyenként már tintamarás alakult ki.

A vászon szélei elrongyolódtak.

Az elvégzett restaurálás menete:

- **szétszedés:** A két réteget szárazon, mechanikusan szétválasztottuk egymástól; szike és könyvkötőcsont segítségével.

- **tisztítás:** A dokumentumok száraz tisztítását a vastag ragasztómaradványok esetében szikével; a lapok teljes felületén ecsettel és radírporral végeztük el. A textil dokumentum festékanyagainak érzékenysége nem tette lehetővé annak nedves kezelését.

A papírlap nedves tisztítását semleges felületaktív anyag (Evatriol 1%-os vizes oldata) felhasználásával végeztük el, az erősebb foltok halványításához karbamid; citromsav és felületaktív anyag 1:1:1 arányú keverékét használtuk, helyi kezeléssel.

- **a tintamarás kezelése:** A kimosott lapot Ca-fitát oldatba helyeztük 20 percre, ezután 1-2 perces csapvizes öblítést végeztünk. A lapot 20 percre Ca-bikarbonátos oldatba helyeztük, majd onnan kivéve kb 1 órás szikkadás után szívóasztalon 1%-os 240-es bloom indexű zselatinnal utántenyveztük. Száradás után a lapot enyhén préseltük.

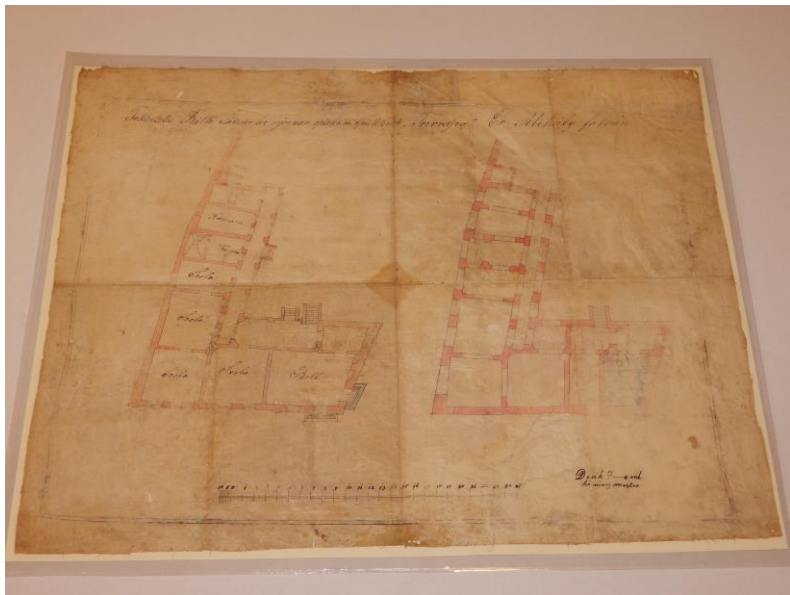
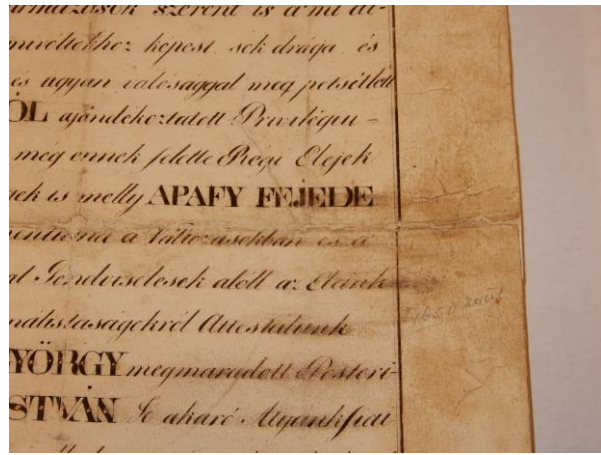
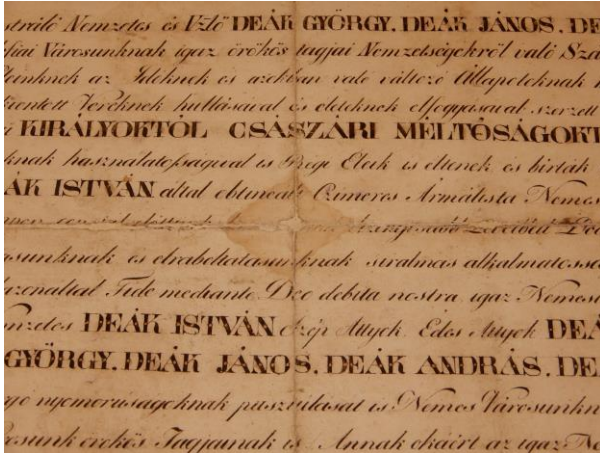
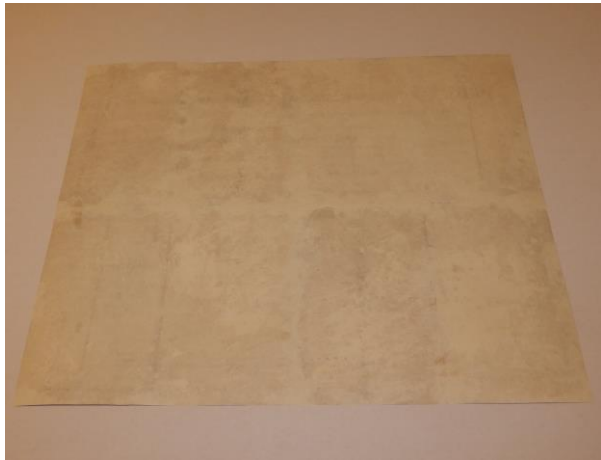
- **a papírlap javítása:** A papírlap sérüléseit kézi javítással, japán papír felhasználásával, illetve helyenként kézi öntéssel javítottuk ki.

dokumentáció készítése

Ráfördított munkaidő: 16 munkaóra

A DOKUMENTUMOK RESTAURÁLÁS UTÁNI ÁLLAPOTA

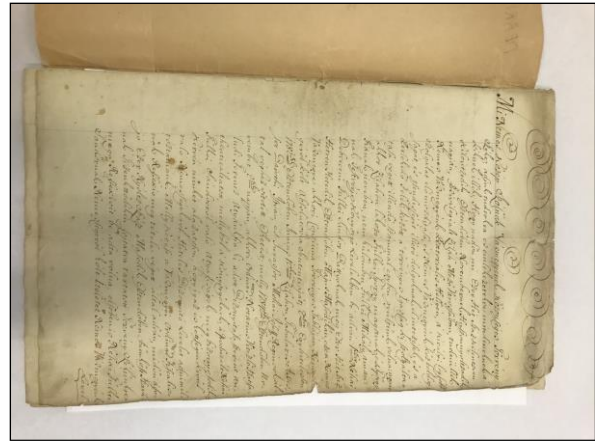
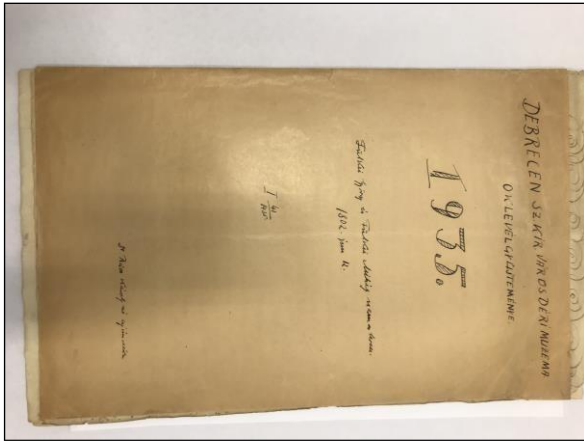

2. Nemes levél Fülkei György és Fülkei Mihály nemes levele, amelyet Szatmár megye 1802.június 12-én hirdetett ki.

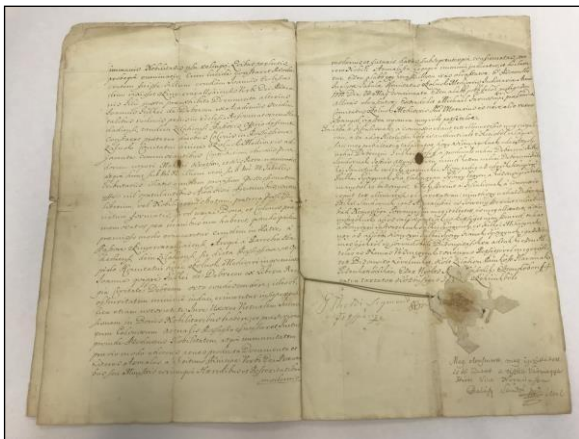
Leltári szám: I.1935.41.

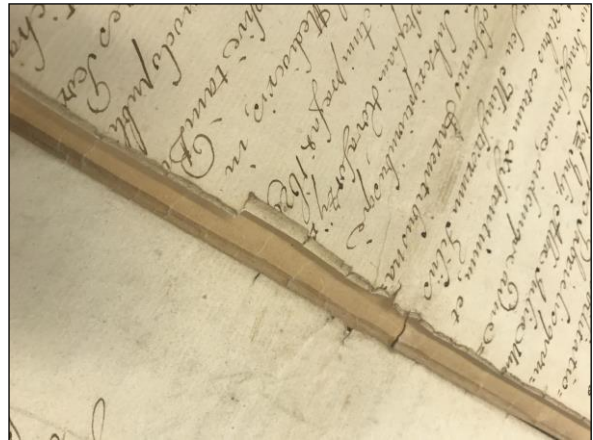
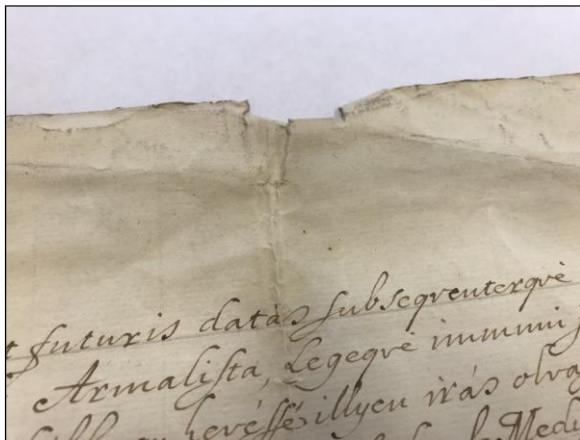
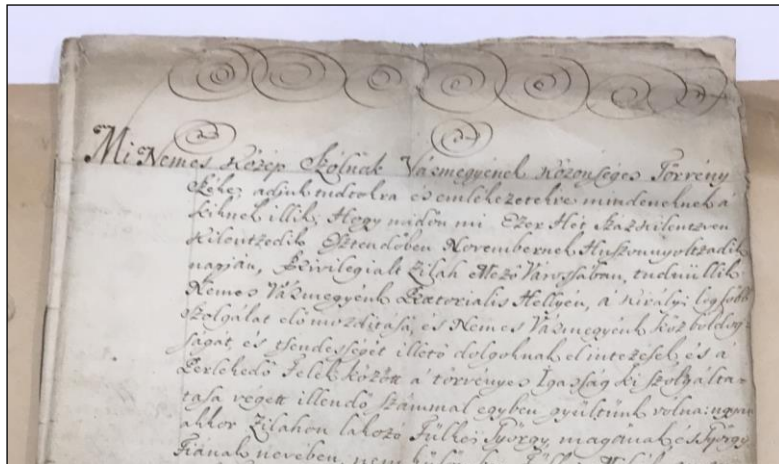
Méretei: 3 lap; 48,2 x 29 cm

A dokumentum leírása: Ívrét alak, három számozatlan kézíratos papírlap, papír pecsétel. A lapokat és a pecsétet két színnel sodort zsinór fogja össze. Utólagosan áthajtott, kézírásos papírborítóval látták el.

Restaurálás előtti állapota: A borító anyaga erősen savasnak bizonyult. A dokumentum lapjai erősen szennyeződtek, foltosak voltak. A lapszélek megsérültek, beszakadoztak, elrongyolódtak. Az írás jól olvasható maradt, de helyenként elhalványult. A pecsét papír része meggyűrődött, elszíneződött.

Az elvégzett restaurálás menete:

- **szétszedés:** A borítót leválasztottuk az iratról. A pecsétet leemeltük, a zsinórt lebontottuk.

- **tisztítás:** A dokumentum felületét előbb száraz tisztítással; ecsettel és radírporral tisztítottuk meg, majd semleges felületaktív anyag felhasználásával, kézmeleg vízben kimostuk.

- **szárítás:** A kimosott lapokat levegőn szárítottuk meg, préselés nélkül.

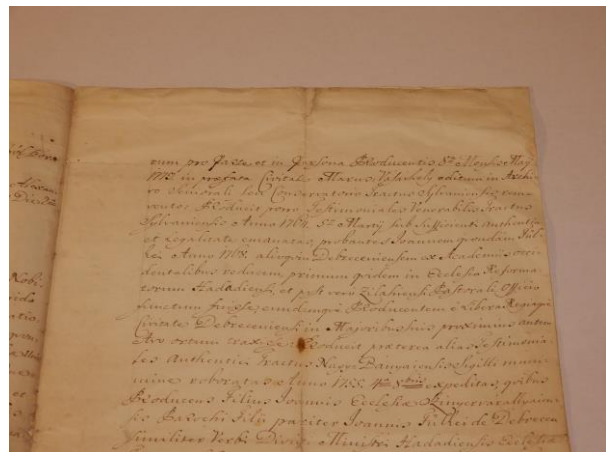
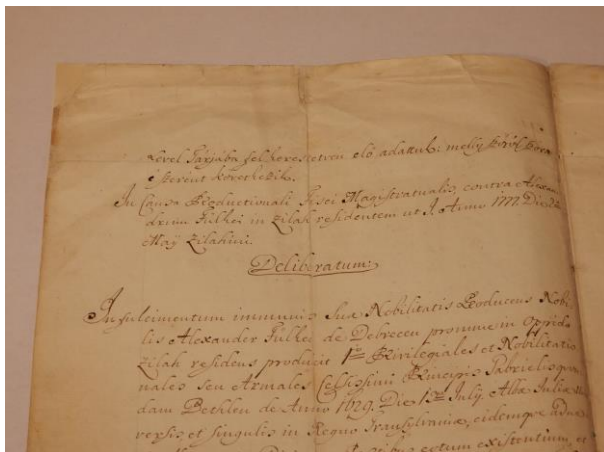
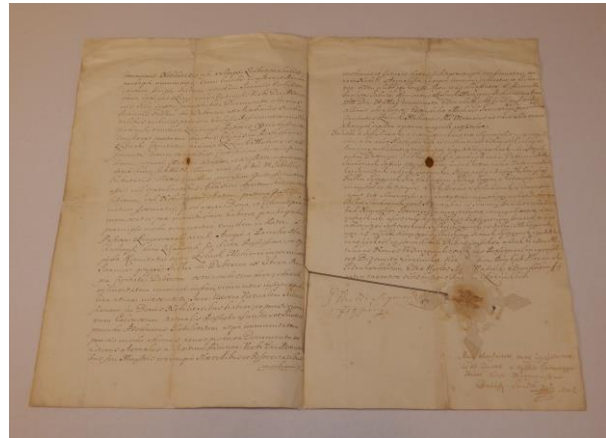
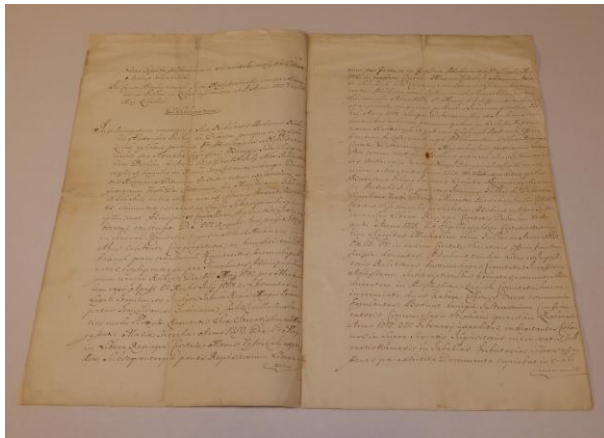
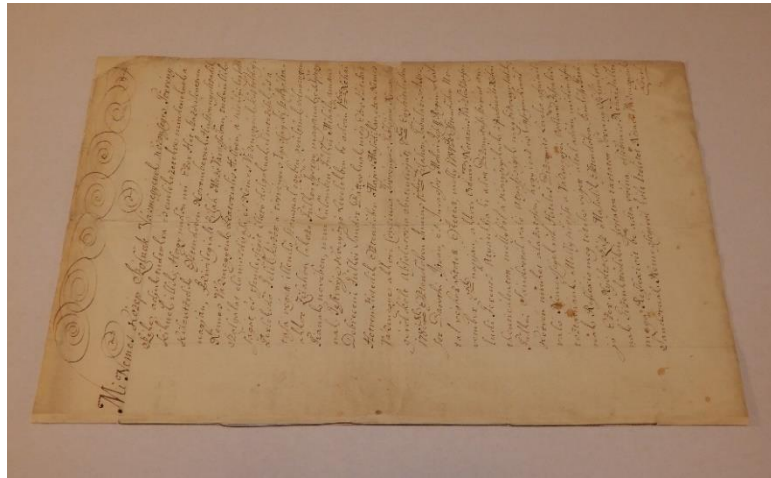
a papír anyag javítása: A lapok sérüléseit kézi javítással, japán papír felhasználásával, és kézi öntéssel javítottuk ki.

- **dokumentáció készítése**

Ráfördított munkaidő: 16 munkaóra

A DOKUMENTUM RESTAURÁLÁS UTÁNI ÁLLAPOTA

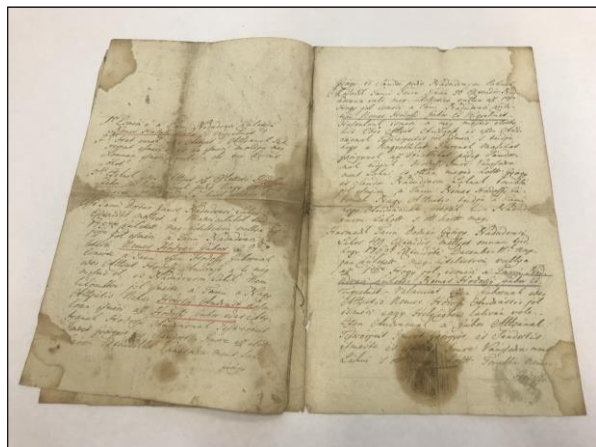
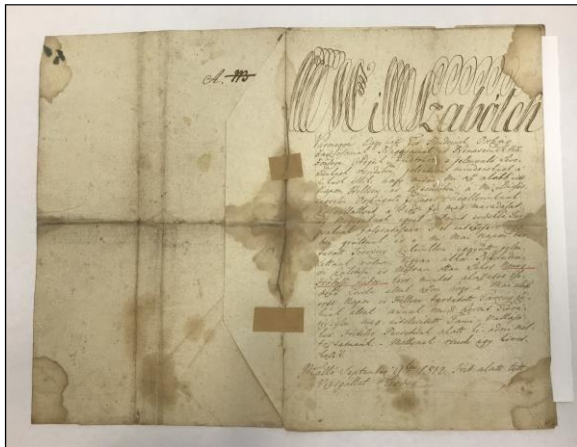

3. Hodossy Gábor nemességét igazoló irat 1815.

Leltári szám: Ltsz. nélkül

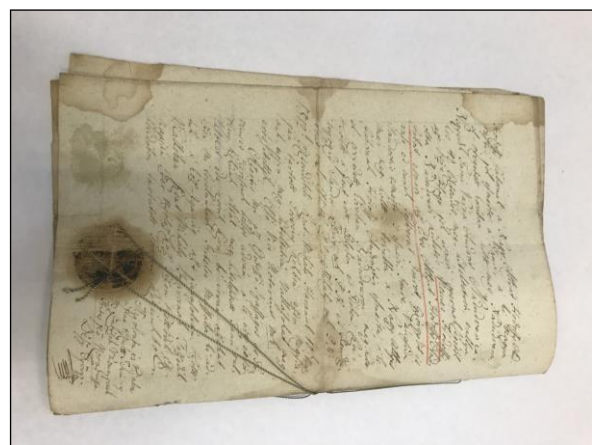
Méretei: 45 x 28 cm

A dokumentum leírása: Ívrét alak, három számozatlan papírlap, viasz pecsét maradványaival. A lapokat és a pecsétet két színnel sodort zsinór fogja össze.

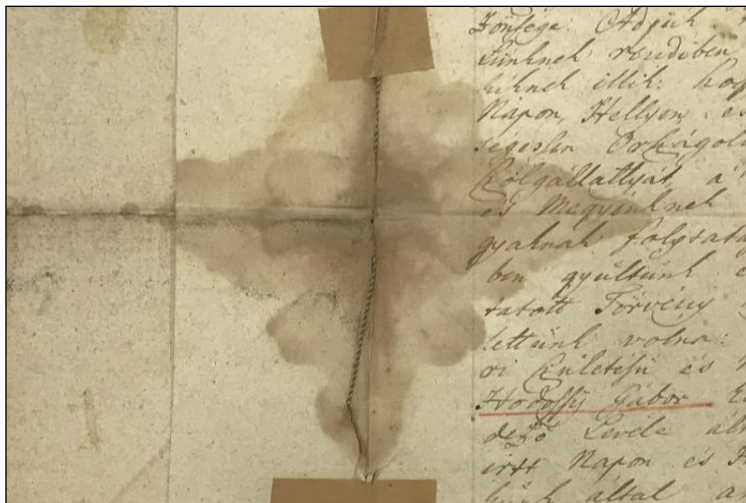

Restaurálás előtti állapota: A dokumentum rendkívül erősen szennyeződött, lapjait erős, besötétedett foltok borították. A lapok az ívközepeken és a lapszéleken sok helyen megsérültek.

A viaszpecsét erős, átütő foltot okozott a papíron.

Az elvégzett restaurálás menete:

- **szétszedés:** A pecsét maradványait és a zsinórt lebontottuk az iratról.

tisztítás: A dokumentum felületét szárazon ecsettel és radírpórral tisztítottuk meg. A lapok nedves tisztítását semleges felületaktív anyag (Evatriol 1%-os vizes oldata) felhasználásával végeztük el, az erősebb foltok halványításához karbamid; citromsav és felületaktív anyag 1:1:1 arányú keverékét használtuk, helyi kezeléssel.

-

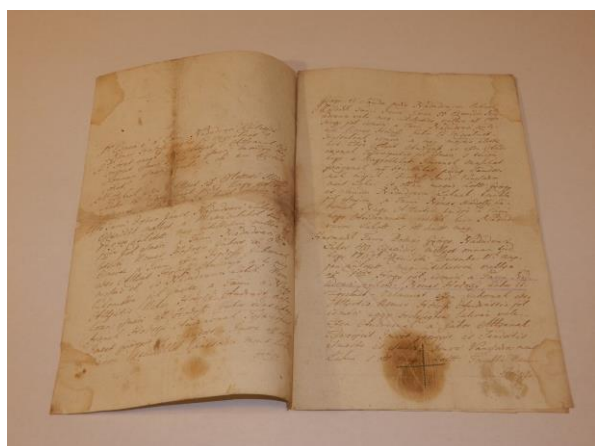
- **szárítás:** A kimosott lapokat levegőn szárítottuk meg, préselés nélkül.

- **a papír anyag javítása:** A lapok javítása kézi javítással, japán papír felhasználásával történt.

- **dokumentáció készítése**

Ráfordított munkaidő: 22 munkaóra

A DOKUMENTUM RESTAURÁLÁS UTÁNI ÁLLAPOTA

Budapest, 2025. január 21.

Maja Chi-Edit
Hajdu Zsófia Edit
okleveles restaurátor művész

Déri Múzeum
4026 Debrecen, Déri tér 1.
Adószám: 15372356-2-09
Telefon: +36 (52) 322-207 • Fax: +36 (52) 417-560
E-mail: deri@derimuzeum.hu • Web: www.derimuzeum.hu

Pályázati tevékenység összefoglalása

A Déri Múzeum és a Történeti Tár mindig is nagy hangsúlyt fektetett a gyűjteményben található dokumentumok megőrzésére, feldolgozására, állományvédelmére, valamint arra, hogy ezek az emlékek a szakmai és a szélesebb közönség számára egyaránt elérhetőek legyenek kutatások és kiállítások révén. Publikálásuk folyamatos, ebben segít az intézmény online elérhető katalógusa és a helyi www.derimuzeum.hu oldal.

Ennek érdekében NKA-pályázatok segítségével több mint másfél évtizede elkezdődött a Déri Múzeum speciális beavatkozást, restaurálást igénylő dokumentumainak restaurálása. A restaurálási tevékenységet kezdetektől fogva Hajdu Zsófia Edit, okleveles restaurátor művész végzi, aki ennek köszönhetően jól ismeri az állományt. A korábbi alkalmak során a céhes dokumentumok, azon belül a kötetett céhes dokumentumok – amelyek többnyire céhszabályzatokat, artikulusokat jelentenek – restaurálása kezdődött meg. Ezek rendszerint pergamenalapú lapokból állnak, pergamenborításúak, míg a kései dokumentumok bőr- és keménytáblás kötésűek. Közöttük több iparművészeti szempontból jelentős könyvkötészeti munka akad. Ez a folyamat nagyrészt lezárult.

A 2024-es NKA-pályázat során – pályázati azonosító 209111/00274 (adatlap azonosító: A2034/N3696) – már új dokumentumtípus, ún. nemesi levelek restaurálására nyújtottunk be pályázatot. Az elnyert összeg nem fedezte a teljes költségeket, így a restaurátorral egyeztetve az a döntés született, hogy a legszükségesebb beavatkozásokat valósítjuk meg, illetve a rosszabb állapotban lévő dokumentumokat tetjük rendbe a pályázati tevékenység során. Ennek megfelelően három dokumentum helyreállítására került sor; valamennyi erősen szennyezett volt, sérülésekkel és hiányokkal, ráadásul az egyik hátoldalát egy színezett, kéziratos térképpel kasírozták meg. Az anyagok restaurálása még a 2024-es évben megtörtént – Hajdu Zsófia a munkát be tudta ütemezni teendői közé, s az átadást-átvételt más debreceni és környéki útja során beilleszteni.

A dokumentumok restaurálása a restaurálási tervben leírtaknak megfelelően és az állományvédelmi szempontokat figyelembe véve zajlott. Mindegyik dokumentum lapjainak fertőtlenítése, tisztítása, szárítása és kisimítása, valamint a sérülések javítása, a hiányok pótlása

megvalósult. A kasírozott térkép leválasztásra került, s külön szakszerű kezelésem esett át. Mindegyik anyag borítólapot kapott, amely biztosítja a megfelelő védelmet, valamint segíti a megfelelő tartást.

A pályázati tevékenység során Hajdu Zsófiával folyamatos és zökkenőmentes volt az együttműködés és a kommunikáció, az átadás-átvétel szintén rendben zajlott.

Összegezve a pályázati tevékenység tapasztalatait, a megvalósulás sikeresnek és eredményesnek mondható. A dokumentumok restaurálásával elkezdődött egy új csoport helyreállítása, s a gyűjtemény újabb kényes darabjainak állagromlását sikerült megállítani. Ezzel a Déri Múzeum és a Történeti Tár jelentős lépést tett afelé, hogy család- és helytörténeti (nemcsak városi, hanem regionális szinten) kutatások szempontjából figyelemreméltó nemesi levelek helyreállítása megtörténjék, a kutatók számára hozzáférhető, s megtekinthető legyenek, s azokat a későbbiekben megfelelő módon prezentálhassuk (publikáció, előadás, virtuális kiállítás és adatbázis formájában).

Ezúton szeretnénk megköszönni az NKA Múzeumok Kollégiumának a lehetőséget a pályázat pozitív elbírálásával, valamint Hajdu Zsófia Edit restaurátor művésznék munkáját.

Debrecen, 2025. február 3.

Vári Katalin
történész, muzeológus
Déri Múzeum, Történeti Tár